

මව්පියන්ට සැලකීමත් මහණ කමකි (සාම ජාතකය)

අද ජාතක දේශනාව සඳහා මා තෝරාගත්තේ මාපිය උපස්ථානය ගැන කියවෙන සාම ජාතකය යි. සෑම දෙනාම සැදැහැයෙන් තැන්පත්ව හොඳින් සවන් දෙන ලෙස කරුණාවෙන් සිහිපත් කරනවා. අපි මුලින්ම මේ ජාතකය දේශනා කරන්නට හේතු වුණු වර්තමාන කථාව අහල බලමු.

පින්වත්නි, සැවැත්නුවර ධනවත් සිටු පවුලක් සිටියා. ඒ පවුලට සිරියේ එකම පුතෙක් පමණයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අසා පැහැදුණු ඔහුට පැවිදිවෙන්නට සිතූණා. ඒත් දෙමාපියන්ගෙන් අවසර ලැබුණේ නැහැ. ඔහු සතියක්ම නිරාහාරව උපවාසයක යෙදිලා අමාරුවෙන් අවසර ලබාගෙන ගොස් පැවිදි වුණා. හරිහැටි මහණකම කරන්න ඕනෑයි හිතල උන්වහන්සේ ඇත පිරිසර පළාතකට ගිහින් බණ භාවනා කළා. මෙහෙම කලක් ගත වුණා. මව්පියන් වයසට ගියා. බලන්න කියන්න කෙනෙක් නැති නිසා කුඹුරු ඉඩකඩම් භාරදීල හිටපු අයම අයිති කරගත්තා. ගෙදර තිබුණු සියලු දේත් දැසි දස්සන් රැගෙන ගියා. අන්තිමේ දී සිටු දෙමහල්ලන් සිගමනට වැටුණා.

මේ වනවිට ඒ පුනණුවන් පැවිදි වෙලා වසර දොළහක් විතර ගතවෙලා. ඒත් කිසිම පලයක් ලබලා නෑ. සැවත් නුවර සිට වැඩම කළ වෙනත් හිමි නමකගෙන් දෙමාපියන් පිළිබඳ මේ කණගාටු දායක ආරංචිය උන්වහන්සේ ගේ කණ වැකුණා. හිත්වේදනාව වැඩි කමටම සිවුරු හැරගොස් මව්පියන්ට සලකන්න උන්වහන්සේ තීරණය කළා. සැවත් නුවරට ගිහින් මුලින් ම බුදුහාමුදුරුවන්ගෙන් අවසරගෙන යන්න සිතුවා. උන්වහන්සේගේ සිත දුටු බුදුරජාණන් වහන්සේ මාතුපෝසක සූත්‍රයෙන් මව්පිය උපස්ථානය ගැන ම එද දහම් දෙසුවා. එයින් කියවුණේ පැවිදි ව සිටියත් මව්පියන්ට උපස්ථානය කළ යුතු බවයි. බණ අසන ගමන් උන්වහන්සේ ට මෙසේ සිතුවා. මා සිතුවේ ගිහිවෙලා මව්පියන් රැකබලා ගන්නයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ පැවිදිව සිටිමින් ම මව්පිය උපස්ථානය කළ හැකි බව වදාරනවා. යම් විධියකින් මා බුදුන් නොදක ගියානම් පැවිද්දෙන් පිරිහෙන්නත් ඉඩ තිබුණා. දැන් මා මහණකමේ ඉඳගෙනම මව්පියෝ දෙදෙනා රැක බලාගන්නවා. මෙහෙම හිතලා උන්වහන්සේ එතැන්පටන් සිඟාගත් ආහාරපානාදියෙන් මව්පියන් පෝෂණය කරන්නට පටන්ගත්තා.

මේ ගැන හරිහැටි නොදත් අනෙක් හාමුදුරුවරු බුදුරජාණන් වහන්සේ හමු වී ස්වාමීනී, අර හාමුදුරුවෝ සැදහැකියන් දෙන සිවුපසයෙන් ගිහියන් නඩත්තු කරනියි කියා සිටියා. බුදුරජාණන් වහන්සේ උන්වහන්සේ ගෙන්වා මෙය සැබෑදැයි විමසුවා. උන්වහන්සේ එය සැබෑ බව පිළිගත්තා. ඊළඟට ඔබ සැලකුවේ කාටදැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇසුවා. ස්වාමීනී අසරණව සිටින මගේ මව්පිය දෙදෙනා යැයි උන්වහන්සේ කියා සිටියා. බුදුරජාණන් වහන්සේ එය අසා තුන්වරක් සාධුකාර දීල මහණ, ඔබ මා ගිය මගමයි ගොස් තිබෙන්නේ. මමත් සසර සැරිසරණ කාලේ මේ විදියට මව්පියන් රැක්කෙමි” යැයි වදලා. ඒ අසා සිටි හාමුදුරුවරු “අපිත් ඒ කථාව අසනු කැමැත්තෙමු” යි පැවසුවාම බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක කථාව දේශනා කළා.

යටගිය දවස බරණැස්පුරට නුදුරු ගංගාවක් දෙපස වැදී ගම්මාන දෙකක් තිබුණා. එක් ගමක නායක ගෙදර දුකුල නම් පුතෙක් සිටියා. අනෙක් ගම් නායක ගෙදර පාරිකා නම් දුවක් සිටියා. මේ දෙදෙනා ම පෙර භවයෙහි බඹලොව සිට පැමිණ මිනිස් ලොව උපන් අයයි. ඒ නිසා තරුණ වයසේදී වත් ඔවුන්ට කම් සැපයෙහි ආශාවක් තිබුණේ නැහැ. වැදී පවුලක උපන්නත් ප්‍රාණසාත කළේත් නැහැ. එහෙත් පවුල් දෙකෙහි දෙමාපියන් අතර තිබුණු

කතිකාවතක් නිසා දෙදෙනාට ම විවාහ වීමට සිදුවුණා. කම් සැප විඳීමේ ආසාවක් නැති ඒ දෙදෙනා ම ගිහිගෙය හැරගොස් තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදිව හිමාලයේ මිගසම්මත නම් ගඟ අසල තවුස් දම් පිරුවා. ඒ දෙදෙනා ම ඉතා සිල්වත්, ගුණවත්, බුන්මලෝකයේදී වගේම කරුණාවෙන් මෙමතියෙන් පිරිල, ඔවුන් ඇසුරෙහි සිටි තිරිසන් සතුන් අතරෙහි පවා නපුරුකම් අඩුවෙලා ගියා.

මේ දෙදෙනාට කර්ම විපාකයක් නිසා ඇස් අන්ධවීමේ අනතුරක් තිබුණා. මේ දුටු සක් දෙව් රජතුමා කවද හෝ දවසක උපස්ථාන කරන්නට දැරුවෙක් බිහිකරන්නැයි ඉල්ලා සිටියා. එයට ඔවුන් කැමති වුණේ ම නැහැ. අන්තිමේදී දෙව් රජුගේ ඉල්ලීම පරිදි දුකුල තාපස තුමා පාරිකා තාපසතුමියගේ නැබ පිරි මැදීමෙන් දරුගැබක් හටගත්තා. දසමසක් ඇවෑමෙන් පුත් කුමරෙක් බිහි වුණා. ඔහු රත්වත් පාටයි. ඒ නිසා ඔහුට සාම යැයි නම තැබුවා.

මව්පියන් වගේම මේ පුංචි කුමාරයන් හරිම සිල්වත්, ගුණවත්. ඒ වගේ ම කරුණා මෙමතිය උතුරාගිය කෙනෙක්. කැලේ සිටිය සිවුපා සත්තු කොච්චර නපුරු වුණත් කුමාරයට හරි හිලයි. සිව්පාවෝයි කරුල්ලෝයි තමයි ඔහුට සිටි යාළුවෝ. සොළොස් වියේ දී කුමාරයන් තවුසෙක් බවට පත්වුණා. ඒත් දිගටම පලවැල නෙළාගෙන ඇවිත් කුමාරයා කවා පොවා ඇති දැඩි කළේ මව්පියෝ ම යි. මෙහෙම පලවැල නෙලන්න ගිය දවසක හදිසියේ වැස්සක් ඇදහැලුණා. මේ දෙදෙනා ගසකට මුවා වී සිටියා. ඒ ගස මුල තුඹසකුත් තිබුණා. ඔවුන්ගේ ඇඟට වැටී රූරාගිය දියබිඳු ඒ තුඹසේ සිටි නාගයාගේ නාස් පුඬුමතට වැටුණා. කුපිත වූ නාගයා විෂ දුමක් පිටකළා. එයින් දෙදෙනාගේ ම ඇස් අන්ධ වුණා. එයට හේතුව පෙර කර්මයක්, එක් කළෙක මේ පියා වෙදදුරෙක්. ඔහු ඇස් දුර්වල වූ කෙනෙකුට වෙදකම් කළා. පෙනීම ලැබුණා. එහෙත් රෝගියා වෙදකමට මුදල් ගෙවීම මගහැරියා. ඒ නිසා වෙදදුරා බෙහෙතක් දී නැවත ඔහුගේ ඇස් අන්ධ කළා. එය බිරිඳත් අනුමත කළා. දෙදෙනාගේ ම ඇස් අන්ධ වුණේ ඒ කර්මය නිසයි. ඔවුන්ට අසපුවට යන පාර සොයාගන්න බැරිව වනයේ අතරමං වුණා. මව්පියන් පමාවන්නේ ඇයිදැයි සොයන්නට ගිය සාම කුමාරයාට ඒ මේ අත ඇවිදීමින් හඬා වැළපෙන මාපියන් හමුවුණා. දුටු හැටියේ ම කුමාරයා දුකින් හැඬුවත් ඊළඟට ඔහු සිනාසෙන්න පටන්ගත්තා. අප දුකට වැටුණු වෙලාවේ ඔබ සිනාසෙන්නේ ඇයි දැයි මව්පියෝ ඇසුවා. මෙතුවක් කල් ඔබ මාව හදාවඩාගත්තා. දැන් මට පුළුවනි ඔබට පණ තිබෙන තුරු මගේ දැනින් උපස්ථාන කරන්න. ඒකටයි මම හිනා වුණේ කියලා කුමාරය කීවා.

සාම කුමාරයා සැරයැටියක ආධාරයෙන් මවුපියන් අසපුවට කැඳවාගෙන ආවා. එදා සිට ඔහු පලවැල සොයාගෙන අවුත් කවමින් පොවමින් නාවමින් මවුපියන් පෝෂණය කරනවා. දවසක් කුමාරයා පැන් ගෙනෙන්නට ගඟට ගියා. එදා පිළියක් නම් බරණැස් රජතුමා ඒ කැලයට දඩයමේ ඇවිත් ගිටියා. තොටුපොළ ළඟ රැක සිටි රජතුමා මුවන් පිරිවරාගෙන එන සාම කුමාරයා ව දුටුවා. පුදුමයි, මෙහෙම කෙනෙක් කවදාවත් දැකල නැහැ. මිනිහෙක් ද, දෙවියෙක් ද, වෙන කවුරුවත් ද කියලා සැකයි. අල්ලගෙන ම සොයාගන්න ඕන කියලා කුමාරයා වැටෙන්න ඊයක් විද්දා. ඊ විසෙන් කුමාරයා ඇඳ වැටුණා. මුවන් බියපත්ව සි සි කඩ දිව්වා. කුමාරයා වේදනාවෙන් කියවන්න පටන්ගත්තා. “මා කුඩාකල පටන් අටසිල් රකින, මෙමිනි වඩන කෙනෙක්. මට මේ කැලේ සතුරන් නැහැ. මගේ මසින් කෙනෙකුට වැඩකුත් නැහැ. එහෙම නම් ඇයි මට මෙහෙම සැඟවිලා විද්දේ ?”

ඒ වෙලාවේ බරණැස් රජු එතනට ආවා. ඇවිත් ඔබ කවුරුදැයි හරියට නොදන්නා මා විද්දේ. ඔබ කාගේ කවුරුදැයි කියන්නැයි කීවා. එවිට සාම කුමාරයා තමා ගැනත් අඳ මවුපියන් ගැනත් සියලු තොරතුරු රජුට කීවා. එහෙම කියලා “මෙතන මා වනයේ වැටුණු බව මවිපියන් දන්නේ නැහැ. මා පමාවෙන කොට ඔවුන් අඩා වැළපේවි. බීමට පැන් නැතුව මා එන් මෙන් වියළී යාවි. ඇස් අන්ධ වූ දිනයේ පටන් මා ඔවුන් දවසකට දෙවරක් නාවනවා. තුන්වරක් කවනවා. අතපය තෙල්ගානවා. ඒත් දෑන් දහවරක් කැගැසුවත් ඔවුන්ට පැන් ටිකක් දෙන්නේ කවුද? සාත්තු කරන්නේ කවුද? ඒ දෙන්නා ජීවත් වෙන්නේ කොහොම ද” යි කියමින් කුමාරයා හොදටම වැළපුණා.

එවිට රජතුමාට මෙහෙම හිතුණා. “මොහු මෙතන මැරුණොත් මවිපියොත් මැරෙණවා. බුහුමවාරි තවුසන් තිදෙනෙක් මැරීමේ වරදට මට අපායේ යන්න සිද්ධවෙනවා.” එහෙම හිතල කුමාරයාට කීවා. ඔබ මවිපියන් ගැන හිතල නම් අඬන්න එපා. මා පණ ඇතිතෙක් ඔවුන් රකිනවා කියලා. ඊළඟට රජතුමා අසපුවට ගිහින් තමා අතින් වුණු වරද මවිපියන්ට දන්නවා. ඒ දෙදෙනාට ඇති වෙච්ච දුක කියන්න බැරි තරම්. සාම කුමරුන් මෙතුවක් තමන්ට කළ ඇප උපස්ථාන සිහිකරමින් හොදටම හඬා වැළපුණා. ඒත් රජතුමා ගැන අහිතක් හිතුවේ නැහැ. රජතුමා ඔවුන් සැරයටි වාරුවෙන් සාම කුමරු සිටින තැනට කැන්දගෙන ගියා. මේ වනවිට කුමාරයාට සිහිය නැහැ. මැරුණා වගෙයි. දෙමාපියෝ කුමරුගේ ඇඟ අතගා බලා ගුණකියමින් හඬා වැළපුණා. ඉන් පසු මැණියන් කුමරුගේ දෙපය ද පියාණන් ඔහුගේ හිස ද උකුළේ තබාගෙන මෙහෙම සත්‍යක්‍රියා කළා. “මේ සාම කුමාරයා මෙතෙක්

බුන්මවාරී වූ බව සත්‍යයක්. ඔහු සත්‍ය වචන කථාකළ බවත්, බොරුවක් නොකී බවත් සත්‍යයක්. ඔහු මව්පියන්ට උපස්ථාන කළ බවත් සත්‍යයක්. ඔහු කුලදෙටුවන් පිදූ බවත් සත්‍යයක්. ඒ සත්‍ය වචනයේ බලයෙන් සාම කුමරුගේ විස නැසේවා. මා විසින් ද, ඔබගේ පියාණන් විසින් ද මෙතෙක් අකුසලයක් නොකළ බවත්, කුසලයක් ම කළ බවත් සත්‍යයක්. ඒ සත්‍ය වචනයේ බලයෙන් කුමරුගේ විස නැසේවායි රෑ එළිවෙනතුරුම මවුපියෝ දෙදෙනා හඬමින් වැළපෙමින් සත්‍ය ක්‍රියාකළා. ඒ සත්‍ය ක්‍රියාවේ ආනුභාවයෙනුත්, පෙර මවක් වූ බහුසෝදරීනම් දෙවිදුවගේ සත්‍ය ක්‍රියා බලයෙනුත්, වනයේ දෙවියන්ගේ ආනුභාවයෙනුත් සාම කුමාරයාට සිහිය ලැබුණා. එවිට ම මව්පියන්ගේත් ඇස් පෙනෙන්න වුණා. ඉරත් උද වුණා. අන්තිමේ දී සාම කුමාරයා තමන්ගෙන් වූ වරදට කම්පා වී සිටි රජුට මෙන් වඩා පංචශීලයෙහි පිහිටෙව්වා. අනතුරුව මේ ජාතියේදීම දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කළ අයට දෙවියන් පිහිට වූ සැටිත් තමාට ජීවිතය ලැබුණු සැටිත් මව්පියන්ගේ ඇස් ලැබුණු සැටිත් ඔබ සියසින් ම දුටුවේ නොවේ දැයි කියා රජුට අනුශාසනා කොට දස රාජ ධර්මයෙන් රාජ්‍ය කරන ලෙස කියා සමුදී නුවරට පිටත් කර හැරියා. සාම කුමාරයාත් දිවිහිමියෙන් දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කොට දස පින් කිරියවත් පුරමින් මෙහි වඩා බලලොව උපන්නා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ මේ ජාතකය ගෙන හැර දක්වා වදාරා දෙමාපියන් රැකබලා ගැනීම නම් නුවණැති උත්තමයන් අතර පෙරසිට පැවතගෙන එන උතුම් ගුණයැකැයි දේශනා කළා. දේශනාව අවසානයේ මව්පිය උපස්ථානය කළ හාමුදුරුවෝ සෝවාන් ඵලයට පත් වුණා.

පින්වත්නි, එදා පිළියක් රජතුමා නම් ආනන්ද හාමුදුරුවෝ යි. දිව්‍යාංගනාව වුණේ උප්පලවණ්ණා තෙරණිය යි. සක්දෙව් රජතුමා අනුරුද්ධ මහරහතන් වහන්සේ ය. දුකුල පියාණන් වුණේ කාශ්‍යප මහරහතන් වහන්සේ ය. පාරිකානම් මෑණියෝ වුණේ හද්දාකාපිලානි තෙරණිය යි. සාම කුමාරයා නම් අප තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ය.

ක්‍රියාකාරකම 14.1

පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලියන්න.

1. මව්පියන්ට උපස්ථාන කළ හිඤ්චට බුදුන් වහන්සේ දේශනා කළ සූත්‍රය කුමක් ද?
2. සාම කුමරුගේ මවගේ සහ පියාගේ නම් මොනවා ද?

3. සාම කුමරු විසූ වනය අසලින් ගලා ගිය ගඟ කුමක් ද?
4. සාම කුමරු තවුස් වෙස් ගත්තේ කිනම් වයසේ දී ද?
5. සාම කුමරුගේ මව්පියන්ගේ දෙනෙත් අන්ධ වූයේ කෙසේ ද?
6. සාම කුමරුට ඊයකින් විදින ලද්දේ කවුද?
7. සාම කුමරු සිහිසුන් වූ විට යහළු මුව රැළ කළේ කුමක් ද?
8. සිහිසුන් වූ සාම කුමරු නැවත සුවපත් වූයේ කෙසේ ද?
9. මුවන්ට අමතරව සාම කුමරුට සිටින්නට ඇතැයි සිතිය හැකි යහළුවන් කවුරුන් ද?
10. අන්ධ මව්පියන් නැවත සුවපත් වූයේ කෙසේ ද?

ක්‍රියාකාරකම 14.2

“සාම කුමරු හොඳ ළමයෙකි” හොඳ ළමයෙක් වීමට සාම කුමරුගේ චරිතයෙන් ගත හැකි ආදර්ශ 5 ක් ලියන්න.

ක්‍රියාකාරකම 14.3

“මව්පිය උපස්ථානය” යන මාතෘකාවෙන් පිරිවැණේ බිත්ති පුවත්පතට ලිපියක් සකස් කරන්න.

පුහුණුවට

**ද්විතනාහං හිකබ්වෙ න සුප්පතිකාරං
වදාමි. කතමාහි ද්විහි? මාතෘචච පිතෘචච**

මහණෙනි, උපස්ථාන කොට සැහීමකට පත් විය නොහැකි දෙදෙනෙක් සිටිති. ඒ මව සහ පියා ය.

-අංගුත්තර නිකාය-